

MENING SOHAMDA IZ QOLDIRGAN ALLOMA ALISHER NAVOIY**Pardaxol Normamatova Ochildiyevna, G'afforova Muxlisa Yo'ldosh qizi**

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti Tarix va falsafa kafedrası dotsenti (PhD) Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti Filologiya fakulteti Xorijiy til va adabiyoti yo'nalishi 1-bosqich talabasi

Tel.: +998 93 124 54 08

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20179480>

Abstract: Mazkur maqolada buyuk mutafakkir va shoir Alisher Navoiyning o'zbek adabiyoti, tilshunoslik va ma'naviyat rivojiga qo'shgan ulkan hissasi tahlil qilinadi. Shuningdek, allomaning ijodiy merosi, insonparvarlik g'oyalari hamda bugungi yoshlar tarbiyasidagi ahamiyati ilmiy jihatdan yoritilgan.

Keywords: Alisher Navoiy, adabiyot, ma'naviyat, turkiy til, mutafakkir, ilm-fan, ijod, ma'rifat.

Har bir xalqning ma'naviy taraqqiyoti va madaniy yuksalishida buyuk allomalarning o'rni beqiyosdir. O'zbek xalqi tarixida ham shunday ulug' siymolar yetishib chiqqanki, ular nafaqat o'z davri, balki bugungi kun taraqqiyotiga ham katta ta'sir ko'rsatib kelmoqda. Ana shunday buyuk mutafakkirlardan biri Alisher Navoiy hisoblanadi. U o'zining boy adabiy merosi, ilm-fan va ma'rifatga bo'lgan yuksak e'tibori bilan jahon tamadduni rivojiga munosib hissa qo'shgan.

Bugungi kunda ham Alisher Navoiy asarlari yosh avlodni komillik, ezgulik va vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda muhim manba bo'lib xizmat qilmoqda. Ayniqsa, filologiya va xorijiy til yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun Navoiy ijodini chuqur o'rganish muhim ilmiy va ma'naviy ahamiyatga ega.

Alisher Navoiy 1441-yilda Hirot shahrida tavallud topgan. Uning asl ismi Nizomiddin Mir Alisher bo'lib, "Navoiy" taxallusi bilan ijod qilgan. U yoshligidan ilm-fanga, she'riyat va san'atga katta qiziqish bildirgan.

Navoiy nafaqat buyuk shoir, balki davlat arbobi, olim va ma'rifatparvar inson sifatida ham tanilgan. U turkiy tilning nufuzini oshirish va uni ilm-fan hamda adabiyot tili sifatida rivojlantirishga katta hissa qo'shgan. Ayniqsa, uning "Xamsa" asari Sharq adabiyotining eng nodir durdonalaridan biri hisoblanadi.

Shoirning "Hayrat ul-abror", "Farhod va Shirin", "Layli va Majnun", "Sab'ai sayyor" hamda "Saddi Iskandariy" dostonlari insoniylik, muhabbat, adolat va ma'rifat g'oyalarini targ'ib qiladi.

Alisher Navoiy o'zbek mumtoz adabiyotining asoschisi sifatida e'tirof etiladi. U turkiy tilda ijod qilish orqali milliy adabiyot rivojiga yangi yo'nalish olib kirdi. Shoirning asarlarida inson qalbi, ruhiy kechinmalar va axloqiy qadriyatlar chuqur tasvirlangan.

Navoiy ijodi o'zining badiiy mukammalligi, til boyligi va falsafiy mazmuni bilan ajralib turadi. Uning asarlari bugungi kunda ham nafaqat O'zbekistonda, balki dunyoning ko'plab mamlakatlarida sevib o'qilmoqda.

Shuningdek, Navoiy ilm-ma'rifatni jamiyat taraqqiyotining asosiy omili deb bilgan. Shu sababli uning asarlarida ilm olishga, odob-axloqqa va insoniy fazilatlarga alohida urg'u beriladi.

Bugungi Yangi O'zbekiston taraqqiyotida yoshlarning ma'naviy barkamolligi muhim o'rin egallaydi. Bu borada Alisher Navoiy merosi yoshlarni komil inson qilib tarbiyalashda muhim manba hisoblanadi.

Navoiy asarlaridagi insonparvarlik, mehr-oqibat, halollik va adolat g'oyalari bugungi jamiyat uchun ham dolzarbdir. Ayniqsa, xorijiy til va adabiyot yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun uning til boyligi va badiiy mahoratini o'rganish katta ilmiy ahamiyatga ega.

Bugungi kunda mamlakatimizda Alisher Navoiy nomini abadiylashtirish maqsadida ko'plab ilmiy markazlar, kutubxonalar va ta'lim muassasalari faoliyat yuritmoqda. Bu esa buyuk ajdodimizga bo'lgan yuksak ehtirom namunasidir.

XULOSA

qilib aytganda, Alisher Navoiy nafaqat o'zbek adabiyotining, balki jahon ma'naviy merosining ham buyuk namoyandasi hisoblanadi. Uning boy ijodiy merosi asrlar davomida insoniyatni ezgulikka, ilm-ma'rifatga va komillikka chorlab kelmoqda.

Navoiy ijodini chuqur o'rganish va targ'ib qilish bugungi yosh avlodning ma'naviy kamoloti uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Zero, buyuk allomalar merosi - millat ma'naviyatining mustahkam poydevoridir.

References:

1. Navoiy A. Xamsa. – Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyat, 2011.
2. Navoiy A. Mahbub ul-qulub. – Toshkent: O'zbekiston, 2016.
3. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2022.
5. Hayitmetov A. Navoiy dahosi. – Toshkent: Fan, 1970.
6. Qayumov A. Alisher Navoiy ijodi. – Toshkent: O'qituvchi, 1991.
7. Valixo'jayev B. O'zbek adabiyoti tarixi. – Samarqand, 2002.
8. Bertels Y.E. Alisher Navoiy. – Moskva, 1965.
9. Ma'naviyat yulduzlari. – Toshkent: Abdulla Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti, 2001.
10. Ziyouz.com elektron kutubxonasi materiallari.